

JUGOSLAVJANSKI
STENOGRAFI.

IZDAVATELJ I UREDNIK
ANT. J. BEZENŠEK.

Izdaje se vsaki mesec 20. dne.
 Redakcija i administracija:
 v Petrinjskejš ulici br. 21|365.

Stoji na celo leto 2 for. 50 n.,
 na pol leta 1 for. 30 novč.
 Rókopisi se ne vraćajo.

Da-li je stenografija umjetnost, ili je znanost, ili je samo vještina?

(Piše L. V. Kovař.)

Koliko puta prepiru se ljudi (učenjaci i neučenjaci) o razjašnjenju i ustanovljenju kojega pojma, a da se onaj, koji k tomu prieporu najviše doprinosi, niti iz osobnih obzira, niti iz obzira na vlastitu naobraženost nije za to pobrinuo, da bitnost snovi, koja je pojmom označena, ili bolje rekuć sadržaj pojma spoznavati nauči, ili da se dapače podpuno š njim upozna. Prepirati se o statuiranju kojega pojma, a ne poznati jezgre toga predmeta, je priepor „de lana caprina“.

Prije nedugo vremena osvjedoćio sam se u jednom razgovoru osobno o istinitosti gornje tvrdnje, te sam se nalazio slučajno u ugodnom položaju, pojam stenografije proti napadajem jednoga naobraženoga čovjeka braniti, koji je, oslanjajuć se na svoje estetičke studije, meni svoj svimi mogućimi dokazali podkriepljen nazor razjasniti kušao: stenografija nije umjetnost, kamo-li znanost, nego jednostavna spretnost ili vještina posve mekaničke naravi, jer da je stenografija svih onih vlastitosti lišena, koje bi joj tekar dale biljeg prave umjetnosti. Uslied ovih rieći uvidio sam staru istinu, da imade još uvijek ljudi, koji uzprkos nekome stepenu svoje naobraženosti krivo misle, krivo sude, a k tomu još tada, kad nisu ni najmanje sa sustavom, koji je na jakom logičkom temelju osnovan — ja mislim sa našom stenografijom poznati.

Da se pravi pojam koje naučne struke, kao što je stenografija, ustanovi i brani, to su zahtjevi na čovječju pamet, na čovječji razum, kojim da se podpuno zadovolji, kao što naime to bitnost jedne od najvažnijih naučnih struka (stenografije) zahtjeva, — nije cijelo jedno djelo, kamo li jednosatan razgovor dosta. Muževom, koji su si za stenografiju u svakom pogledu

velikih zasluga stekli, nije dosada možda pošlo posve za rukom, pravi pravcati pojam stenografske umjetnosti urediti i ustanoviti; kako nemoguće bilo je to tekar za one, koji su na tom širokom još ne posve iztraženom polju stenografije sasvim nepoznati, te svoje nazore na veliku njezinu štetu šire i dosadanje zasluge te umjetnosti snižuju, mjesto da bi gledali, da njoj kao jako korisnoj naučnoj struci svuda u krugove čovječjega društva vrata otvore. Premda si neću ni najmanje srijetno rješenje pitanja, „da-li je stenografija umjetnost, ili je znanost ili samo vještina“ prisvajati, to ću ipak što marljivije težiti za tim, da bar k razjašnjenju toga pitanja po svojih silah pridonesem. U ovih redicah ima se pobližje osvjetliti pitanje, koje je već prije 2 decenija dalo povoda zanimivim razpravam, nu kojega djelomično rješenje — kako se čini — nije trajno povoljno na naše naobražene suvremenike djelovalo. Da ću se obazirati na mnogobrojna u različitih se djelih pripoznatih stenografskih autoriteta nalazeća, kao dapače i jedino istinita mnienja, to se samo po sebi razumije.

Je-li stenografija umjetnost? Da se na to pitanje pravedno odgovoriti može, treba je, da si pojam umjetnosti predočimo. „Umjetnost u obće je sposobnost, misli i osjećaje pomoćju prosto stvorenih znakova na shodan način osjetno predstaviti.“ Glavnu oznaku pojma umjetnosti običajemo u običnom životu takodjer s riečmi „liepo, istinito i dobro“ izraziti. Uporaba pojma umjetnosti na stenografiju izgleda dakle samo uslied ove jednostavne istine ne samo kao moguća, nego i kao sasvim dobra, naravska, dapače i potrebita. Po mom mnienju bilo bi jako krivo, ako bi tko umjetnost samo na neko licinu struka ograničiti htio. I osim toga nalazimo s različitih gledišta estetičkih različite kategorije čovječjih posala pod pojam „umjetnosti“ uvrštene. Jedni tvrde, da među umjetničke struke spada samo glazba, poezija i onda t. zv. plastičke umjetnosti: slikarstvo, skulptura i arhitektura. Drugi (n. pr. Oeser) broje među umjetničke struke vrtlarsku umjetnost, plesnu umjetnost i glumačku umjetnost. Gdje pako ostane kaligrafija u pravom i najužem smislu rieči, gdje ostane stenografija, gdje risanje samo po sebi (bez obzira na slikarenje), gdje fotografija, gdje modelirska umjetnost, gdje ksilografija itd.? Pametan bio bi dakle nazor u sliedećem stavku izražen: „Umjetnost neka se nazivlje svako viši ako moguće najviši stepen podpunosti zahltjevajuće te za proizvodjanjem smisla za liepo, istinito i dobro težeće čovječje poslovanje.“ Š ovoga gledišta mora se absolutno priznati, da stenografija, u slučaju da se onako vrši, da stenograf što moguće viši stepen podpunosti postići nastoji, — zaslužuje ime umjetnosti, te da se dađe usporediti s drugimi umjetničkim strukami. Ako se dakako stenografija tako vrši, da nije moguće o najvišem stepenu podpunosti govoriti, tada ostaje stenografija svakako jednostavno poslovanje, k većma hvale vriedni diletantizam, a nikada neće joj se moći tada

vriednost umjetnosti pripisati. Logičkom posliedicom može se tada i utvrditi, da nećemo — što se samo po sebi razumije — niti svaku vrst glasbe, slikarstva itd. umjetnošću nazivati moći. Pitomac glasbenoga kojega konzervatorija je dakako glasbenik, ali još nikakav glasbeni umjetnik. Zidarski pomoćnik je radnik; ako je pak za svoju struku s teoretičkoga kao i s praktičkoga gledišta estetički naobražen, onda zasluži ime arhitekt, — dakle umjetnik. Tako je i kod drugih umjetničkih struka.

Svaki stenografovajući čovjek je u svojoj struci diletant; posjeduje-li pako što moguće veće teoretičko-praktično usposobljenje, to je umjetnik. Što moguće viši stepen strukovne naobrazbe, o kom se ovdje govori, ima se naravski samo relativno za svakoga čovjeka uzeti, jer najviši stepen strukovne naobrazbe je baš ovisan od mogućnosti najviše izobrazbe duševnih i tjelesnih sila svakoga pojedinca. A to moramo imati pred očima, da imaju u svrsi stenografije one 3 glavne oznake sadržane biti, koje se kod svake umjetnosti zahtjevati mogu, naime gojenje i pospješivanje liepoga, istinitoga i dobroga.

(Dalje sledi.)

Debatno pismo.

(Dalje.)

§. 8. Atribut u genitivu.

Ne samo pridavnik, nego i atributivni genitiv stoji naprama samostavniku, koji je njim označen, u onom istom odnošaju, u kojem stoji u sastavljenih riečih označujuća rieč naprama označenoj rieči. N. pr. Pravna stranka = stranka prava. — Radi toga valjaju za kraćenje ovih dvajuh samostavnika ista pravila, kao što za one rieči, koje su sa dvajuh pojmovnih rieči sastavljene, ili za one, koje su pridavnici poblize označene. Ne samo ako je jedan od obajuh samostavnika sastavljen, nego i onda, ako je jedan kojim pridavnikom poblize označen, smiju se oba kratiti.

Na umu valja i ovdje imati glavno pravilo, da se ima predstojeća rieč ispisati, a sledeća, označena, kratiti.

§. 8. Atribut v genitivu.

Ne samo prilog, ampak tudi atributivni rodivnik je naproti samostavniku, ki je z njim označen, v istem odnošaju, v katerem je v sestavljenih besedah označujoča beseda nasproti označenej. N. pr. Pravna stranka = stranka prava. — Zavolj tega veljajo za pokračevanje teh dveh samostavnikov ista pravila, kakor za one besede, ki so iz dveh pojmovnih besedij sestavljene, ali za one, ki so s prilogi bliže označene. Ne samo, ako je jeden od obeh samostavnikov sestavljen, nego tudi tedaj, ako je jeden s kojim prilogom poblize označen, smeta se oba skratiti.

Pomniti se mora tudi tukaj glavno pravilo, da se ima predstojeća beseda izpisati, a sledeća, označena, skratiti.

(Vidi prilog str. 67.)

a) Prva od obijuh rieči se izpiše ili je sigla, a druga se krati.

Prevod primjera.

Za Nerona tekla je krv mučenika u potocih. On stoji na kraju groba. Stari rimski proroci pazili su na let ptica. Ja sam za to zauzet iz dna duše. Teško je živjeti u jarmu robstva.

b) Prva rieč se krati, jer je druga sigla ili je izpisana:

Sloboda govora mora biti u svakom parlamentu. Plod dobrote je blagotvoran. Estetika dra. Fischera je dobro poznata. Kvadratura cirkelja ne može se naći. Cicero imao je dar govorničtva. Satire Juvenala su nemoralne.

c) Obie rieči se pokraćuju, jer je

α) jedna sastavljena ili pridavnikom поближе označena:

Kilo je podloga uteza. Biblioteka našega društva je svaki dan otvorena. Povjest posljednjega stoljeća je jako zanimiva. Ta dogma katoličke crkve bila je na kostničkom koncilu odstranjena. Križ je simbol kršćanske religije. On je duša cieloga poduzeća. Na jednu akciju parobrodarskoga društva izplatila se je dividenda od 15 for.

Obie rieči se pokraćuju, jer se

β) u pokrati bar jedne od obijuh rieči nutarnji glas nalazi:

Andrassy je kancelar Austro-Ugarske. To su slušatelji univerze. Čovjek mora slušati glas savjesti.

(Glej prilog str. 67.)

a) Prva od obeh besedij se izpiše, ali je sigla, a druga se skrati.

Prevod primerov.

Za Nerona tekla je krv mučenikov v potokih. On stoji na kraju groba. Stari rimski proroci pazili so na let ptic. Jaz sem za to zavzet iz dna duše. Teško je živeti v jarmu robstva.

b) Prva beseda se pokračuje, ker je druga sigla, ali je izpisana:

Svoboda govora mora biti v vsakem parlamentu. Plod dobrote je blagotvoren. Estetika dra. Fischerja je dobro poznana. Kvadratura cirkelja ne more se najti. Cicero imel je dar govorničtva. Satire Juvenala so nemoralne.

c) Obe besede se pokraćuju, ker je

α) jedna sestavljena ali s prilogom bliže označena:

Kilo je podloga utegov. Biblioteka našega društva je vsaki dan otvorena. Povest posljednjega stoletja je jako zanimiva. Ta dogma katoliške crkve bila je na kostniškem koncilu odstranjena. Križ je simbol kršćanske religije. On je duša celega poduzetja. Na jedno akcijo parobrodarskega društva izplatila se je dividenda od 15 for.

Obe besede se pokraćuju, ker se

β) v pokrati vsaj jedne od obeh besedij notranji glas nahaja:

Andrassy je kancelar Austro-Ogerske. To so slušatelji univerze. Človek mora slušati glas vesti.

§. 9. Atribut u dativu, akuzativu, lokalu ili instrumentalu, s predlogom ili bez predloga.

Što je bio u prijašnjem §-u genitiv, to je u ovom prepozicionalni izraz. N. pr. strukovna naobrazba = naobrazba u struci. Šumski put = put kroz šumu.

Usljed toga valjaju i ovdje pravila, koja smo prije naveli za kraćenje sastavljenih i atributivnih pridavnici označenih samostavnika.

(Vidi prilog str. 68.)

a) Prva od obijuh rieči se izpiše ili je sigla, a druga se krati:

Pogled proti nebu okriepi nam sree. Put kroz šumu je hladan. Mandarini u Kini imaju pravo nositi na rukah duge nohte. Viera bez djela je mrtva.

b) Prvi od obajuh samostavnika se krati, jer je drugi izpisan il je sigla:

Bitka pri Lipskom. Posljedica tomu je bila, da su bili svi zadovoljni. Njegova skrb za roditelje je sve hvale vriedna.

c) Oba samostavnika se krate, jer je

α) jedan sastavljen ili pridavnikom поближе označen:

Glas o našem poduzeću razprostranio se je brzo. Original rukopisa našli su u biblioteci u Madridu. Robinzon je izvrstna knjiga za djecu. To je stvar od tim veće važnosti, jer se tiče načelnih pitanja.

Oba samostavnika se krate, jer se

β) u pokrati bar jednoga od njih nutarnji glas nalazi:

Pojavili su se glasovi za konac debate.

§. 9. Atribut v dativu, akuzativu, lokalu al instrumentalu, s predlogom ali bez predloga.

Kar je bil v prejšnjem §-u rodivnik, to je v tem prepozicionalni izraz. N. pr. strokovna naobrazba = naobrazba v stroki. Šumski pót = pót skoz šumo.

Vsled tega veljajo tudi tukaj pravila, ki smo jih prej naveli za pokračevanje sastavljenih i z atributivnimi prilogi označenih samostavnikov.

(Glej prilog str. 68.)

a) Prva od obeh besedij se izpiše ali je sigla, a druga se skrati:

Pogled proti nebu okrepi nam sree. Pót kroz šumo je hliden. Mandarini v Kini imado pravo nositi na rókah dolge nohte. Vera bez del je mrtva.

b) Prvi od obeh samostavnikov se pokračuje, ker je drugi izpisan, ali je sigla:

Bitka pri Lipskem. Posledica temu je bila, da so bili vsi zadovoljni. Njegova skrb za roditelje je vse hvale vredna.

c) Oba samostavnika se pokračujeta, ker je

α) jeden sastavljen ali s prilogom bliže označen:

Glas o našem poduzetju razprostranil se je brzo. Original rókopisa našli so v biblioteki v Madridu. Robinzon je izvrstna knjiga za deco. To je stvar (od) tim veće važnosti, ker se tiče načelnih vprašanj.

Oba samostavnika se pokračujeta, ker se

β) v pokrati vsaj jednega od njih notranji glas nahaja:

Pojavili so se glasovi za konec debate.

O p a z k a. Mogu se dakako uvjeti pod a), b) i c) naznačeni podjedno u jednoj izreci pojaviti.

§. 10. Infinitiv kao atribut.

Težnja za mnogim znanjem = težnja mnogo znati. Infinitiv zastupa dakle mjesto prepozicionalnog izraza, i uslied toga valjaju za-nj ista pravila, koja su bila već prije opetovano navedena.

(Vidi prilog str. 68.)

Dužnost svakoga čovjeka jest, drugim u sili pomoći. Tko nebi gojio želju, svoju domovinu opet vidjeti?

§. 11. Stavak kao atribut.

Iz atributivnoga pridavnika ili samostavnika nastane predikat atributivne izreke. N. pr. Izgubljen novac = novac, koji je izgubljen. Molim za primljene = molim, da bi me primili.

Radi toga valjaju za kraćenje rieči, koja se označuje, i predikata u označujućoj izreci ona ista pravila, kao što za kraćenje samostavnika i njegova atributa.

(Vidi prilog str. 68.)

a) Samostavnik izpisuje se, a predikat se krati:

Ljubi prijatelja, koj ti je u svakom položaju tvojega života vjeran. Čovjek, koji pošteno živi, uživa štovanje drugih ljudi. Drievu, koje sam gojio, razcvjeta se sada.

b) Samostavnik se krati, a predikat se izpisuje:

To su razprave, koje imaju samo za strukovnjaka vrijednost. Ostala nam

O p o m b a. Morejo se seveda pogoji pod a), b) i c) naznačeni ob jednom v jednom stavku pojaviti.

§. 10. Infinitiv kot atribut.

Hrepenenje po mnogem znanju = hrepenenje mnogo znati. Nedoločnik zastopa torej mesto prepozicionalnega izraza, i vsled tega veljajo za-nj ista pravila, koja so bila vže prej večkrat navedena.

(Glej prilog str. 68.)

Dolžnost vsakega človeka je, drugim v sili pomagati. Kdo ne bi gojil željo, svojo domovino opet viditi?

§. 11. Stavak kot atribut.

Iz atributivnega priloga ali samostavnika nastane predikat atributivnega stavka. N. pr. Izgubljen denar = denar, kterije izgubljen. Prosim za sprejetje = prosim, da bi me sprejeli.

Zavolj tega veljajo za pokračevanje besede, ki se označuje, i predikata v označujučem stavku, ravno tista pravila, kakor za pokračevanje samostavnika i njegovega atributa.

(Glej prilog str. 68.)

a) Samostavnik se izpisuje, a predikat se pokračuje:

Ljubi prijatelja, ki ti je v vsakem položaju tvojega života zvest. Človek, ki pošteno živi, uživa štovanje drugih ljudi. Drevo, koje sem gojil, razcveta se sedaj.

b) Samostavnik se pokračuje, a predikat se izpisuje:

To su razprave, ki imaju samo za strukovnjaka vrednost. Ostala nam

je čast, jer smo samo dobro domovine željeli. Tako je govorio u mnienju, da bude to njegovu prijatelju na korist.

c) Samostavnik i predikat se krata, ako je α) bar jedan od njih sastavljen, β) ako je samostavnik atributom poblize označen, γ) ako je predikat poblize označen, δ) ako bar jedan, bio samostavnik, bio predikat u svojoj pokrati nutarnji glas sadržaje.

Samo ono dobročinstvo ima vrijednost, kojim se nikada neponosimo. U svako dobro srce je narav to blago čuvstvo položila, da svoju srieću u srieći drugih nalazi. On je odputovao iz zemlje, gdje se narodno pravo tako malo štuje. Ja sam dobar pastir, koji za svoje ovce svoj život žrtvuje.

§. 12. Apozicija.

Apozicija je skraćen atributivni stavak. Ona postoji a) iz samostavnika, kojemu je obično atribut pridodan. N. pr.

Zvonimir, vladar svih Hrvata.

b) iz pridavnika, koji je obično sravnjivanjem poblize označen. N. pr.

Kruh, tvrd kao kamen.

c) iz participija, koji ima obično objekt ili prislov kod sebe. N. pr.

Dobročinstva, vrlim ljudim učinjena, su kao slova u marmor urezana.

Opazka. Apozicija mora se zarezati odlučiti od drugih rieči u izreci.

je čast, ker smo samo dobro domovine želeli. Tako je govoril v mnienju, da bude to njegovemu prijatelju na korist.

) Samostavnik i predikat se pokračujeta, ako je α) vsaj jedan od njih sestavljen, β) ako je samostavnik z atributom bliže označen, γ) ako je predikat bliže označen, δ) ako vsaj jedan, bodi samostavnik, bodi predikat v svojej pokrati notranji glas ima.

Samo ono dobročinstvo ima vrijednost, kojim se nikdar ne ponosimo. V vsako dobro srce je narava to blago čuvstvo položila, da svojo srečo v sreči drugih nahaja. On je odpótoval iz zemlje, kder se narodno pravo tako malo spoštuje. Jaz sem dober pastir, ki za svoje ovce svoj život žrtvuje.

§. 12. Apozicija.

Apozicija je skraćen atributivni stavek. Ona postoji a) iz samostavnika, kteremu je navadno atribut pridjan. N. pr.

Zvonimir, vladar vseh Hrvatov.

b) iz priloga, ki je navadno s primerjanjem bliže označen. N. pr.

Kruh, tvrd kakor kamen.

c) iz participija, ki ima navadno objekt ali prislov pri sebi. N. pr.

Dobročinstva, vrlim ljudem učinjena, so kakor slova v mramor urezana.

Opomba. Apozicija mora se z vejicami odločiti od drugih besedij v stavku.

(Dalje sledi.)

Stenografska literatura.

* * * „Nauk o stenografiji, priredio za hrvatski i slovenski jezik Ant. Bezenšek. Drugi izpravljeni odtisak iz I. tečaja „Jug. Stenografa.“ — Tako glasi naslov strukovne knjige, koja je ovih dana izašla troškom uredništva ovoga lista. Izdanjem ove knjige zadovoljilo se je dvojnoj potrebi: prvo se njom nadoknadije I. tečaj našega lista, koji je već posve razprodan, a drugo će se lahko moći nabaviti i razprostraniti, jer joj je cijena (1 for.) razmjerno dosta mala.

Upozorujemo dakle sada početkom školske godine „stenografske venčike“ i gg. učitelje stenografije, kao što i pojedine djake na ovu naučnu knjigu, pisanu u hrvatskom i slovenskom jeziku, koja je i za samonku prikladna.

„Archiv für Stenografie.“ Ovaj mjesečnik, izlazeći najvećom stranom u običnom tipografičnom tisku, je najstariji i najobilniji stenografski časopis europskoga kontinenta (ljetos 30. godišnji tečaj!). Sadržaj svakoga broja: Obilni mjesečni pregled svih najnovijih događaja i napredaka u stenografičnoj struci na cjelom svijetu (sgodam u zemljah slavenskoga jezika posvećuje se najveće pažnja); vrijedne književne, historične i statističke razprave o stenografskih tematih; izvorni glasovi o važnijih stenografičnih sastancih; temeljite, nepristrane kritike o novih pojavah čitave stenografske literature; velika obilnost sitnih priobćenja iz svih stranah stenografskog svijeta.

Cijena je listu na cjelu godinu (za oko 40 tiskanih arka na godišće) 1 for. 75 nvč. Predplatu prima izdavatelj i glavni urednik:

dr. Pavao Mitzschke,
Weimar (u Njemačkoj) Schillerstr. 13.

Glasnik.

Poziv k upisivanju u stenografske tečaje.

Peta se već školska godina započinje, odak mi je u dio pala zadaća, otvarati na kr. vel. gimnaziji u Zagrebu stenografske tečaje, te pozivati hrvatsku mladež k polazku svojih predavanja. Svake godine bio je moj poziv uvažen, svake godine odazvali su mu se djaci u vrlo liepom broju, i od godine do godine množio se je broj učestnika kod mojih stenografskih tečaja. — Na Vas ovogodišnji djaci zagrebačke gimnazije je sada, da pokažete, da težnja za svestranim napredovanjem u znanostih i umjetnostih na ovom zavodu nije izćezla, nego da se progresivno jača, širi i kriepi. Na Vas je, da pokažete, koliko znadete cijeniti liepe primjere Vaših ukaželjnih predastnika i koliko znate uvažiti dobre preporuke izkusnih ljudi, gdje se radi o kakvoj po Vas koristnoj stvari, kaošto je bez dvojbe stenografija!

Ja držim, da bi bilo suvišno govoriti ovom prilikom o koristi i važnosti stenografije, jer predmet na ovom zavodu nije nov, te ste sigurno imali priliku čuti od Vaših kolega, koji su prošlih godina taj predmet učili, koja je svrha stenografiji, kako veliku korist pruža ona svakomu, koji joj vješt, i kako je važna u današnje doba, gdje se veli „vrieme je novac“. A usudio bi se kazati samo to, neka oni, koji uvidjaju potrebu te znanosti, neoklievaju od godine do godine s upisom, nego neka odmah upotriebe priliku, koja im se sada pruža, jer nitko nemože znati, da-li će se opet kada tako liepo pružiti.

Otvoriti će se dva stenografska tečaja: prvi za početnike, a drugi za one, koji se žele u tom predmetu usavršiti, te su već prvi tečaj lani ili u prijašnjih godinah s dobrim uspjehom svršili; nu usudio bi se ove godine osobitu pažnju takodjer na ovaj drugi tečaj svratiti, jer će biti sada uz pripomoć shodne naučne knjige (III. dio „Stenografa“) lakše moguće, propisani materijal — debatno pismo — s uspjehom svladati i točno proučiti.

Upisati se može svaki djak od II.—VIII. razreda.

Upisivanje je u nedjelju dne 6. listopada poslie službe božde i u sriedu dne 9. listopada od 11—12 sati, svakiput u sobi I. gimnaz. razreda.

A. Bezenšek.

Br. 9.

Teč. III.

Život čovječanski.

(Ivan Gundulić)

D e n o r i f ,
 a f o d e z ,
 v a c o n e r g ,
 m o d o s t e
 h l r h e i s r
 v f . o p r

D ~ g i e r ,
 s ' z h e r e r
 m e j n e c

l u a n e z ,
 i a p e r p
 b o s t v t h e -

v s e l t
 a r o s e n t
 o g r e t t
 m e l t e l ,
 m e l t e l e
 b i e l e r e -

a r, f v
 u r a o r,
 u s o s, b

a r e r a o r
 d o s i h
 e p t e h -

Sava.

(Dr. L. Toman.)

a p p u e g
 p t o u h, e r,
 u s v, a o h,
 u e h d s s l a y -

u e h d s s l a y
 f p u h e n o,
 u e h o y d u o
 f h d y o y -

u e h d s s l a y
 u e h d s s l a y
 u e h d s s l a y -

u e h d s s l a y
 u e h d s s l a y,
 u e h d s s l a y -

Debatno pismo.

№ 88.

a)

$\frac{121}{100} = 1,21$
 1,21 : 1,1 = 1,1
 1,1 : 1,05 = 1,0476
 1,0476 : 1,01 = 1,0372

b)

$\frac{121}{100} = 1,21$
 1,21 : 1,05 = 1,1524
 1,1524 : 1,01 = 1,141

c)

a) $\frac{121}{100} = 1,21$
 1,21 : 1,05 = 1,1524
 1,1524 : 1,01 = 1,141
 1,141 : 1,01 = 1,1297

b) $\frac{121}{100} = 1,21$
 1,21 : 1,05 = 1,1524
 1,1524 : 1,01 = 1,141

№ 89.a) $\frac{121}{100} = 1,21$

$1,21 : 1,05 = 1,1524$
 $1,1524 : 1,01 = 1,141$

b)

$\frac{121}{100} = 1,21$
 $1,21 : 1,05 = 1,1524$
 $1,1524 : 1,01 = 1,141$

c)

a) $\frac{121}{100} = 1,21$
 $1,21 : 1,05 = 1,1524$
 $1,1524 : 1,01 = 1,141$

Šala i zabava.

no' o'p' - ...
 no' f' p' r' ...
 ni - a - u - ...
 u' y' : , i' d' ...
 b' c' ...
 " x' o' e' "

u' r' o' r' ...
 e' r' ...
 no' , g' l' ...
 et' h' e' o' ...
 no' , " g' ' o' " , " l' e' b' ...
 e' r' o' -

g' h' ...
 u' " d' o' " = g' ' e' -

et' ...
 ni' et' ...
 e' o' p' t' ...
 . e , h' e' p' u' ...

es' th' ...
 y' , e' b' d' e' ...
 V' 2' e' : e' - P' r' a' ...
 a' n' e' l' - p' a' ...
 / , e' r' - t' e' y' ...
 e' r' o' a' r' t' g' l' - e' t' o' ...
 s' r' o' y' , d' e' ...
 e' e' r' g' z' l' d' - ...
 e' r' t' e' r' g' y' ...
 i' y' - t' h' o' p' d' ...
 y' - , - m' ' n' e' : e' t' ...
 h' o' r' n' e' y' -

h' e' r' - , e' l' a' f' h' e' :
 h' o' r' t' h' e' , ...
 g' r' e' - t' e' , ...
 g' , r' e' o' h' , ...
 f' o' u' n' d' e' "

2-7-2

g' u' y' -

g' o' d' h' -